

Передплата

на «РУСЛАНА» вносьть:

в Австрії:

на цілий рік . . . 10 зр. (20 кор.)
на пів року . . . 5 зр. (10 кор.)
на чверть року . . . 2:50 зр. (5 кор.)
на місяць . . . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокое число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свята о год. 6-ій пополудни.

Реданція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 9. ул. Коперника (Ліндога ч. 9.) Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застережене. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надсланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Національно-демократичні суперечности і баламутства.

(X) Серед виборчого руху, в яким починають пристрасти грати головну ролю, виринають появи, що характеризують доволі яскраво суперечности, баламутства, неконсеквенції і безпринципність т. зв. націонал-демократів. Ми хочемо на основі сих появ вказати на деякі суперечности і баламутства на конкретних прикладах.

Передовсім впадає в очи, що саме поставлене руского питання, рускої справи як такої, виходить у націонал-демократів з вельми вузкого овиду політичного, що они стоять на таким самім кастовім становищі, проти якого нібито борють ся, а навіть виявляють ретроградні погляди, хоч у них все поступ на язиці.

Руске питане, руска справа се у них — хлопска справа. Передовсім замітимо тут, що пора-б уже залишити сю термінологію панщизняних і крепацких часів, яка не відповідає зовсім нинішнім суспільним і політичним обставинам. Наш селянин давно перестав вже бути хлопом, він став горожанином, якого треба довести до свідомости его горожанського достоїнства, а не понижати его до давно минушого нелюдского становища. Се одно. А друге, коли брати терміни — хлоп, хлопска справа в розуміню інтересів селянства, то поставлене рускої справи як тожної з хлопскою вже зовсім не відповідає сути сего питання. Селянська справа, селянські інтереси, се лише одна частина сего широкого питання, яке називаємо звичайно руским. Руске питане, руска справа обнимає цілий комплекс культурних, національних, політичних, суспільних і економічних справ, які в культурнім розвитку руского народу мають важне значінє і яких поступенне полагоджуване доведе до наконецної розвязки т. зв. руского питання.

Тимчасом наші націонал-демократи не спроможні підняти ся до сего ширшого і висшого погляду, не хотять, чи не вміють глянути на се питане з ширшого овиду, а дивлять ся на него з тісного віконця і навіть самі стають ретроградними не лише що-до самої назви, але й що-до сути сеї справи. Бо коли вже бажаєте суспільної рівности, коли борете ся проти кастовости, проти переваги шляхотского елемента, як касти, то чоуж на те місце ставите знов питане по кастовому? Чиж руске міщанство, чи руске духовенство, чи руска інтелігенція світска не є також частиною руского народу?!

Переїдїм до иньшого прикладу, який висуває ся і в теперішнім виборчим руху — до т. зв. консолідації. Ми її побороували засадничо, позаяк вважали і вважаємо москвофільство запереченєм рускої народности, народним відступством і ворогом культурно-національного розвитку руского народу, коли тимчасом нинішні органи націонал-демократів сю консолідацію проповідували, піддержували і бачили в ній великі успіхи для рускої справи. Переконали ся опісля хоч деякі народовці,

що консолідація наложила на них москвофільські шори, що она спинила розвиток рускої справи і її затемнила, що зміцнила москвофільів, а ослабила народовців і дійшли до того переконаня, що консолідація шкідлива, що її треба зрвати, і органи націонал-демократів «Дїло» і «Свобода» стали гукати та нападати на москвофільів, на консолідацію. Але чи се робило ся справді щиро, засадничо, для ідеї?! — деж там! Виборчий рух показує нам, що націонал-демократичному комітету іде о захопленє кількох мандатів у свої руки за яку небудь ціну і ось бачимо, що він для приєднаня москвофільів для Романчука робить консолідацію в Калущині (лист Романчука до д-ра Коса!), піддержує архиконсолідатора о. Давидяка, затверджує кандидатуру д-ра Короля, що пятаував національно-демократичну партію, піддержує о. Зельско-го, котрий сконсолідував ся з оо. Красицким, Даниловичом et cons. і заводив читальні общества Качковского замість Просвіти (на що жалував ся сам голова Каменецкої філії), за що «Свобода» виставила ему диплом: «організатор повіту та щирий Русин-Українець» (sic)! Деж тут консеквенція, де принципи, де засади, панове націонал-демократи?! Хибаж ви на те робили націонал-демократичну партію, щоб обіймати ся відтак з кацапами задля осягненя мандатів?!

«Націонал-демократ» Льонгин Цегельський в Топорові промовляв за тим, щоб і жиди і Поляки віддавали свої голоси на о. Зельского, В. Будзиновский навіть по польски видав відозву, взиваючи Поляків до голосованя на него — і се все добре! Але якже то бачать тріску в оці противника, а не видять бальки у своїм! Коли на Барвінчука віддасть голос жид або Поляк, коли Барвінський Полякам вислав запросини на справоздане по польски, коли на зборах его прийде кількох жидів або Поляків, то з сего робить ся народну зраду. Так само називає ся сих селян темними, що заявили довіріє п. Барвінському а лише сї є освічені, що ідуть за Зельским, Романчуком, Старухом і Микилитою! Брехнею і крутіїством воюєте, панове націонал-демократи, а яким оружїєм воюєте, від такого і згинете!

„Незле, тихе слово“.

(Конець).

Перша частина ювілею, що відбула ся в полудне, складала ся з кількох точок, на котрі зложили ся: «хор «Бояна», що відспівав на вступі «Чом красна Буковина», а потім народний імн і «Ще не вмерла Україна»; «вступна» промова п. Є. Пігуляка, промова проф. Стоцкого, чотири деклямації поезій Поповича (деклямували діти: одна дівчина і три хлопці) і відповідь п. Поповича. В салі було повно гостей: в льожі бачили ми між иньшими гофрата Помпе і краєвого інспектора шкіл Тумліржа. Професор Пігуляк закінчив свою промову окликом на честь цїсаря, почім хор відспівав народний імн, якого публика вислухала, вставши. Проф. Стоцкий свою промову закінчив таким відкликом до ювілята:

«Мило Тобі споглянути сьогодні навкруги себе, мило Тобі видіти у стїп Твоїх велику, свідому руску громаду, а сягнувши думкою в ті часи, як Ти починав, порівнати їх з теперішними, найти великий зріст сили народної, великий поступ руского народу в культурі. Але ще милїйше нам з гордостю споглядати сьогодні на Тебе, Дорогий наш Земляче, величати ся Тобою, Твоею працею, Твоїм придбанєм для руского народу і віддати Тобі поклін буковинської Русі за Твої щирі, невтомимі труди для неї, котрими вона скріпила ся, стала на ноги і здобула собі належне місце в ріднім краю. Честь Твоїм великим заслугам. Ти є для всіх живим прикладом, що щира праця ніколи не пропадає марно. Ти словом і ділом через цілих 25 літ учив руский нарід любити все своє рідне, любити свій край, вірно служити ненці Русі, ненці Буковині, державі і цїсареві. Ти став оздобою Русинів і краю, Ти взорець патріота. Твоїм завзятем в праці, своєю енергією і витривалостю, своїм світлим умом приневолив Ти всіх віддати належну Тобі честь, і ми клонимо сьогодні голову перед Тобою, радіючи душею, що після Всевіщпий нашій рідній ненці такого доброго, щирого і вірного сина, що благословить Твою працю великими успіхами, що дав Тобі здоровле і силу, витримати а не впасти під важким тягаром.

Величаючи Тебе по заслугам, не сьмієм ми забути на Твою достойну Дружину і почувасмо ся до милого обовязку, заразом віддати і їй заслужену честь. Таж се загально відомо, що Вп. достойна Панї, перебравши майже на себе всі обовязки нашого Дорогого Омеляна супроти родини, дала ему можність що денно віддавати ся праці в руских товариствах і розвинути таку живу і спасенну діяльність для руского народу. Честь Вам, достойна Панї!

Нехай же се нинішне свята буде хоть слабым виразом нашої глибокої вдячности, загального признаня, любви і ушанованя для Тебе дорогої Земляче, для Тебе вірний Сину Буковини, за Твої великі і щирі труди! Молим Бога, щоби крішив Твої сили і позволив Тобі діждати того часу, щоб буковинська Русь ще величавїше обходила золотий ювілей Твоеї діяльности. А яко видимий знак глибокого ушанованя, яке віддає Тобі сьогодні буковинська Русь, прийми від руских товариств, що є єї духовними осередками, а котрим Ти так вірно служив, в котрих вложив найбільше своєї праці, отсею памятку!»

І при тих словах подав проф. Стоцкий ювілятові альбом від руских товариств.

На сей привіт відповів п. Попович при кінци так:

«Світлі збори!

Спасибі, щиро-сердечне спасибі Вам, панове товариство, що урядили, і Вам, високодостойні панове-представителі властей тай Вам шановні гості, ласкаві пані і панове, що звеличили свою присутністю отсе мое свята, сю найкрасшу хвилю моего життя, що остане мені незабутною милою памятою до самої смерти!

Спасибі за велику честь, яку мені віддали, за незвичайний спосіб, в який пошанували мене, звичайного чоловіка, бо коли мрів я про яку славу, то тільки про ту, яка дорога кождїй чесній людині, себ-то щоби коли згадала яка щира душа мене по смерти, помянула мене не злим, тихим словом. А вже найбільша дяка належить ся Тобі, сердечна руска громадо, з котрою добра доля судила мені працювати спільно на ни-

ві народній, бо вам, панове братя-товариші, друзяки мої любі та щирі, завдячую головню, що моя скромна праця в спілці з вашою не пропала марно, що і моє зеренце не приглушив ку-кіль, а що воно приняло ся, зійшло і видало який-такий плід нашому рідному народови на пожиток, чого я єдино й бажав. Радіючи ізза до-теперішних наших добутків, мусимо згадати ще й про те, що їх завдячуємо не тільки одній мо-зольній праці нашій, що справила, засіяла і по-том зросила запустілу нашу ниву народну, але й тому сонечкови, що єї освічувало й огрівало, нашому найясвійшому Монархови, що з Єго ла-скавої волі повіяло весняним леготом і по на-шій зеленій Буковині.

Сам кінчу, дякуючи сердечно ще раз і ще раз усім разом і кождому з осібно.

Ціле полуднішнє сьвято мало поважний характер і зробило глибоке вражінє на зібран-них. І хоч кожда точка програми випала гарно, то таки не можемо поминути мовчки декляма-ції маленького, 7-літнього селяньского хлопця Івася Равлюка з Кичері. Одягнений по селянь-ски хлопчина деклямував сю поезійку Попо-вича:

Щасливі ви, у кого є
ще родичі журливі:
ні голоду, ні холоду
не знаєте, щасливі.
За ласку сю Небесному
все вдячні будьте діти
і сироту нещасну
від хати не гоніте!

Сю поезійку виповів хлопець з такою жи-вою мімікою, що вся саля заплескала в руки, чим зовсім збила єго з пантелику.

Комерс вечером був получений з концер-том. Повна саля гостей слухала гарно вивчених сьпівів Бояна і продукцій військової музики. Поміж тими точками програми були промови з нагоди ювілею. Задля нестачі місця годі нам подавати хочби в скороченю єї промови; зга-дуємо лише, що за Народний Дім промавляв о. Семака, за Руску Бєсїду проф. Пігуляк, за Боя-на проф. Кобилянський, в імени акад. молодіжи п. Герасимович, за міщанську читальню п. Вла-сюк, потім гість зі Львова проф. О. Барвіньский, за товариство черновецких учителів п. Кайндль, за філію Рускої школи в Кіцмані п. Віктор Іва-сюк, за селян ш. купець Дмитро Грищук з Са-дагури і двірник Тодор Левіцкий з Чорторії. Крім того селяни з Ревни і Стрілецького Кута привитали ювілята хлібом-сіллю і окремим аль-бомом від своїх товариств. Школярі з Кичері відсьпівали також кілька своїх пісень під про-водом учителя Ілюка.

Вєї прѣмови, відповідні до хвилі, відносили ся до особи проф. Поповича, але притім опису-вали і давнішні та теперішні відносини, так що комерс був яким немов політичним вічем: 25 літ нашого життя промайнуло перед очима зіб-раних. В салі був дуже веселий настрій і мимо того доволі великий лад і дисципліна (комерс вів проф. Стоцкий), що мало лучає ся на рус-ких таких комерсах.

Доперва о 1. годині по опівночи міг забра-ти сам ювілят слово, щоби подякувати, як ска-зав, за те море ласкавого признання єго скром-ної праці, яке полило ся із щирого серця буко-винської Руси. Він вказав на ще більші заслуги а то ідеального товариша-громадянина радника Ясеницького около «Народного Дому», одинокого вже лиш свого товариша праці зперед 25 літ проф. Єрофтея Пігуляка около «Рускої Бєсїди», бо ще ліпшого ба найзавзятійшого заступника прав бук. Русинів, їх просьвіти і добробиту; а відтак діяльнійшого провідника бук. Руси д-ра Стоцкого около «Рускої Школи», крім нечисли-мих інших заслуг, а іменно організації бук. Руси, управлїннем рускої правописи поставив тревалу підвалину під розвій руского шкільниц-тва. Бєсїдник згадав про велике диво, що мерт-ві ще перед 25 роками рускі міщани і селяни встали і проговорили, та про многонадійну мо-лодіж академічну, котрої перед 25 роками на Буковині ще зовсім не було.

Згадуючи про «Бук. Боян», підносить гар-мовійну працю усєї черновецкої громади, що згодою і єдностю, взаємною любовію та щиро-стію стала сильною і поважаною, збудила, осві-домила і зорганізувала бук. Русь, котра не то

перед 25 роками, а ще 15 літ тому була без-правна і здоптана маса народу, а нині вже є важним чинником в краю, з котрим всі числи-ти ся мусять. «Дай же Боже», закінчив бєсїд-ник, «щоби нинішнє сьвято, яким пошанувала бук. Русь мою скромну працю, загрїло як най-більше Русинів, що тут присутні, або хоч духом витають між нами, особливож нашу молодіж до ще ревійшого труду як мій, рускому наро-дови на користь а собі на славу!»

Отсею промовою ювілята закінчила ся о-фіціяльна часть комерсу. Треба ще згадати, що відчитано також коло 60 телеграм і листів, при-сланих на ювілей (між иньшими також теле-грами з Галичини). Розвішало ся також поміж людьми 500 примірників кореспонденційних кар-ток з портретом Ом. Поповича. При тій нагоді зібрано також 88 зр. 12 кр. складками на На-родний Дім.

Образець виборчої махерки.

До нашої редакції наспїла відозва д-ра Олександра Кулачковського редактора з Відня, кандидата пятої курії з повітів: Бор-щів, Чортків, Заліщики, Гусятин, Терєбовля і Скалат, з котрої подаємо виїмки:

«З огляду на ложні вісти, які ширять мої противники, мовби то я відступив від своєї кан-дидатури на посла до ради державної з пятої курії сих округів на річ висуненого проти мене в послїднім часі п. Євгена Левицького, — рішучо заявляю, що я, незалежний народно-руский кандидат, остаю непохитно і безуслівно при моїй кандидатурі аж до рішачої хвилі с. в. 13. сту-дня с. р.

«Звісно, що вже по розвязаню державної ради, іменно у вересню с. р. зголосив я пра-вильно до наших визначних патріотів, а єї в ко-мітєтах сих повітів, мою кандидатуру, прибув з далека лично на збори до Чорткова 19. жов-тня і проголосив там яко щирий націонал і де-мократ мої програмові основи, опісля 3. падо-листа явив ся перед руским Народним Коміте-том у Львові, де представив ся я вповні неза-висимим руским кандидатом, бо був я все і всюди незалежним Русином народоцем, вкінци станув я на передвиборчих зборах в Борщеві дня 7. падолиста с. р. ...

Тут розказує др. Кулачковский, як єму насильно відобрано голос, аби так брутальним способом замкнути народному і вповні незави-симому кандидатури уста.

«Вельми жаль мені, що мої щирі заходи і змаганя, аби явити ся всюди лично перед ви-борцями із моїм словом, лихі та підступні лю-ди лукаво і насильно спинили і не допустили мене розказати, як то я — ставши послом до державної ради — боронити му інтересів рус-кого народа і ратувати єго від маєткової руйни.

«Нині майже по шістьох неділях не мною марно загаєного часу кличуть мене знова мої обовязки у Відень, де руским редактором слу-жу лише мому Народови; нині годі мені тай нема вже коли скликувати передвиборчі віча чи збори. Одначе спосіб нікчемної агітації про-ти мене а за моїм противником, висуненим в послїднім часі, ба навіть тероризм і насила — що я ще в окремій брошурі прилюдно мушу нап'ятувати, а супроти чого і сам Народний Комітет, пересьвідчений о моїй повній незави-симости, показав ся безсилний, бо на мій теле-графічний і лїтературний протест нічого не хоче чи не в силі діяти, — велять мені, котрого деякі лжепатріоти хитрощами і насилою хотять побивати, а розбивають лише наші сили і спра-ву, — сей спосіб агітації проти мене, тероризм і насила велять мені рішучо кандидувати дальше! Тому прошу Вас П. Т. Виборці не даймо дробити наших сил, що вийде хіба на хосен для противників нашої сьвятої справи, і стійте рі-шучо при минї, незалежним народнім кандидаті!

«Тим покажіть наглядно, що так як я, Ви також незалежні від лукавої волі тих, що в на-родних справах хитрять, суть терористами самі або стоять за насилою і тероризмом, а поки-нули праведну дорогу моралі, свободи і воль-ного слова в народнім житю, як се проявив аранжер борщівского віча.

«Незалежний народний кандидат V курії сих округів: Др. Олександр Кулачковский, реда-

ктор «Вістника законів державних» і оборонець в карних справах у Відни.»

До сеї оповістки д-ра Кулачковського дода-мо в поясненю отсе:

Коли він зголосив свою кандидатуру до ви-значних патріотів-народоців в тих повітах за-раз по розвязаню державної ради, а зголосив ся він як вповні незалежний і в ширших кру-гах народних звісний народоць, то народоцї-патріоти в дотичних повітах прийняли вельми симпатично ту єго кандидатуру і то вже зараз із самого початку, як лише стали обзирати ся за одвітним наслідником по неможливім вже нині соціал демократі Яросевичу. На з'їзді делегатів і довіренників названих повітів чи повітових ко-мітетів в Чорткові 6. жовтня с. р. поставлено єго кандидатуру і на письменні запросини осеред-ного комітєту повітового явив ся він 19. жовтня на зборах в Чорткові, де проголосив кандидат-ску річ, що у народоців, чи як нині они про-звали ся, націоналів-демократів найшла одобре-не так з політично-народного, як і з економіч-ного та суспільного боку.

Одначе прихильники неможливого соціал-демократа Яросевича, — котрий своїми письма-ми з Відня намагав ся характер кандидатури д-ра Кулачковського подати в сумнів, називаю-чи єго ноторичним урядовцем, — зарядили на явних зборах в прилюдній справі, де кандидат сей станув на те, аби одвічати до лица против-никам на всі заміти та інтерпеляції, — заря-дили тайні обради і так, назвавши кандидата без ніякої основи правительственным кандида-дом, ухвалили собі кандидатуру о. Галуцинь-ского.

Сей був для Яросевичівців тим більше під-хожий, що сьвященик зараз заявив гото-вість уступити супроти соціал-демократа і Адле-рового прислужника Яросевича. О. Галуциньский надав ся також і тим, що супроти такого само-го соціалїста Євгена Левицького, — котрий хи-ба на жарт телеграфічно зголосив свою канди-датуру до Чорткова, — заявив також свою ре-зиґнацію.

Хоч з огляду на викликанє підозрінє до кандидатури д-ра Кулачковського ухвалено о. Га-луциньского (хоч сей зрік ся був на річ Левиць-кого, то др. Кулачковский удержав свою рішучо, тим більше супроти непевного Левицького, котрий ще недавно розбивав ся по соціалїстич-них зборах Адлерівців у Відни і все бив тараном в ті осьмівувані радикалами і ним «націо-нальні сьвятощі».

Після своєї рішучої заяви, що свою кан-дидатуру удержує, обїхав др. Кулачковский май-же цілу область дотичних повітів і заявив вкін-ци письмом своїм до голови осередного коміте-ту в Борщеві, що перед львівским руским Народ-ним комітєтом викаже основно повну незави-симість своєї кандидатури.

І дійсно довший час переговорював він з головою народного комітєту, а 3. падолиста с. р. як згадано у відозві, явив ся і на повнім комі-теті, де цілком вивязав ся із свого обовязку, який вложили на него єго прихильники в пові-тах, іменно виказав він вповні, що він кандидат чисто народний і від ніяких посторонних впливів незалежний.

Іньша річ і тут зовсім без значіння, де хо-дить о вибори воєнні, що Нар. Комітет станув за своїм членом Левицьким, для котрого задля ста-ниславської «кляски» і обкровавлення виборців не стало повітів.

Неудача Левицького не могла знова пере-сьвідчити д-ра Кулачковського, аби він як-раз уступив від своїх заходів і трудів на хосен про-валеного станиславського кандидата. І так д-ру Кулачковському, вповні незалежному народному кандидатури, напхано зі Львова з офіціальною печаткою Народного комітєта того самого Ле-вицького, котрий вже і 19. жовтня мов «на кпи» закаандидував телеграфічно і проти котрого др. Кулачковский тоді вже рішучо удержав свою кандидатуру.

7. падолиста с. р. станули ті оба кандида-та в Борщеві і тут справді проявило ся в дійс-нім світлі виборче махерство. Явні та утаєні прихильники, соціалні інтернаціонали овочо-діли збори, аби не допустити з V курії народ-ного кандидата, а дати голос лише «батькови націонал-демократів», а недавньому ще цинїкови в справах віри і нації п. Левицькому.

Забавно се справді виглядало, як то він по-божно зложив уста, витаючи зібраних може вперше в життю привітом: «Слава Ісусу Христу!». Чи не шутка?

І так хитренько, скоро лише той лепський панок скінчив своє слово, в котрім сказав хибате, в що сам не вірив і не вірить, піддано его кандидатуру *сейчас без ніякої обряди, без інтерпелляцій* — як се не водить ся ніколи — *під голосовань!* Очевидно річю махерів мусіло бути «з одушевленем і одногласно проголосити кандидатом» чоловіка, що его народ вперше побачив в житю, хоч на чолі і красував ся у бесідника штемпель «національного міністра».

По нахальнім голосованю, як повелів диктатор п. председатель, отже вже *post festum*, дозволено було спитати смиренньо що небудь сего руско урядового кандидата і тим способом можливо було д-ру Кулачковському серед тої пресії дійти до слова.

Він думав звернути увагу збору на те нахальство проводу і пригадати голові комітету, що его кандидатура самостійна і незалежна є також на порядку деннім, але *пресю і терор зааранжовано за сильно, аби він хоч як енергічним протестом міг був брутальну насилу зломити*.

По зборах др. Кулачковский зазначив сей час своє становище письменно і усно у голови збору д-ра Дорундяка і зателеграфував до Львова до Народного Комітету і до органу «Дѣла» з протестом проти такої насилу. Так само і лично у голови Народного Комітету глядів справедливого осуду сеї махерки, але на жаль і Народний Комітет без сили, чи без доброї волі... Очевидно що-до его кандидатури пресія і тероризм «національного правительства» повітового чи і краєвого ситуації зовсім не погіршила, протівно — як вказує становище д-ра Кулачковского після слів его відозви — *він незалежний не тільки від посторонних впливів, але незалежний та вищий також і від тероризму та насилу наших махерів виборчих!*

Як чоловік пересвідчення, чоловік люблячий свободу і волю заявив вельми похвальне становище і ми бажаємо враз із щирими прихильниками свободи, аби такий кандидат засів і там, де треба і проти насилу боронити сьвятої нашої справи! Щастя Біг!

Характеристика поезій

Петра Гулака-Артемовского.

(Далі).

В тім хорі визначніших письменників харківського круга не бракло також голосу одного з менших поетів, Олександра Корсуна. В царофільстві і в апотеозі Хмельницького зближає ся Корсун до Основяненка. Він пише:

«І я, і ви, і усі ми породились і повиростали на Україні. Вона годувала нас діток своїх, — і за те усі ми, скільки нас її є, кохаємо і мов рідну мати. Та тільки от-що: бачите, вона мати, — стало бити жінка; а жіноче діло звісно: що вона? Жінка, тай годі! — Деж таки їй небожечці хлопотать ся, та доглядати таких хлопцог, як ми. — Так бачите, треба ще нам і батька; бо без батька й маленька сім'я не піддержить ся... Так так-то, дякуйте Господу милосердному, що Він не зоставив нас сиротами, що Він дарував нам Рідного Батька, Царя православного. Так, бачите: ми не сироти, у нас є неня, є й Батько. А була й нам лиха година!... Та ви-ж таки, ма-буте чули, як вівечив нас гаспідский Лях із своїм невірним королем: то був собі добрий тато!! — Ні, хлопці, ні: то не був нам рідний батько; бо деж таке видано, щоб у правовірних був батько католик?!... Спасибі Гетьману Хмельницькому, що добре наравав дідам нашим; спасибі-ж і дідам, що послушали Гетьмана...»¹⁾

Про війни Наполеона спомянув поет в своїм, доволі удачнім перекладі висше згаданой поезії Челякова «Велика панихида»²⁾, а хоть в стихотворі сего поета і в перекладі Корсуна бачимо сердечне співчуте для убитих

¹⁾ Корсун: «Сніп», український новорочник. Харків 1841. в казді: «Від чого чапура живе біля моря і чому вона їсть жаб та гадюк». стр. 210—12.

²⁾ Там же. стр. 224—4.

з обох сторін, Росиян і Французів, то не підлежить сумнівови, що і Корсун, хочби з огляду на свій державний патріотизм, не інакше глядів на Наполеона, як дивились на него Артемовский, Основяненко і Метлинський.

Так само не різнити ся Корсун в своїх поглядах на відносини України XIX. віку до Польоків. Між Україною а Польщею нема мира! Поет рад би, щоби козацтво XIX. віку так само боролось з Польщею, як козацтво XVIII. віку. Про се свідчить нам его верш п. з. «Зрада»:

Дівчина хоче здержати у себе козака, бо на дворі метелиця. Козак відповідає:

Ні! дівчино! — ні! не те!
Хай воно собі мете,
Хай собі шкварює!...
Полічу до козаків,
Та на гаспідских Ляхів...
Се-ж їх не минує! —

Хоч дівчина втихомирює козака і толкує ему, що й без него «були Москалі й козаки» а они «попобють, тільки де Ляха знайдуть», козак відїздить, бо «зрадником я не був, що козак я не забув, як Самого Бога...»¹⁾

(Далі буде).

З політичного поля.

У Відни радить в міністерстві скарбу конференція над справою знесеня цукрових премій для вивозу. Під наради прийшла умова париских делегатів з дня 22. жовтня 1900, відносяча ся до змін в знесеню французских, німецких і австро-угорских вивозових премій від цукру. Ся умова містить в собі ухвалу, що Франція як еквівалент за цілковате знесенє вивозових премій від цукру зі сторони Німеччини і Австро-Угорщини, має знизити не лише свої безпосередні, експортів премії, а зиски з продукції цукру понад 10½% піддати повному оподаткованю. Услівем, щоби повстала обовязуюча умова, є се, що всі держави, репрезентовані на цукровничій конференції, яка відбула ся в р. 1898. в Бруксели, понесуть ті самі жертви. Після основної дискусії заявили ся знатоки за сею підставою міжнародного поладження справи, однак зазначили, що остаточні рішення мусять вчинити залежним від перебігу бруксельської конференції, яка ще має відбути ся.

Хорий цар Микола II. перебув кризу своєї слабости дня 20. і 21. Видавані бюлетени вправді зазначують вдоволяючий стан сил і настрою пацієнта, однак з них видко заравно, що горячка не зменшає ся, а протівно зростає. З сеї причини заграницею кружать раз враз грізні вісти про здоровле царя, а нині наспіла навіть телеграма з Лондону, яка доносить, що вчора там ходили настійчиві поголоски, що цар Миколай II. помер в Ливадії. Ся звістка викликала велику сензацію в столиці Англії, але в російській амбасаді она не нашла потвердження.

В німецкїм парламенті покінчила ся дискусія над китайскою справою, якої початок ми подали оноді. Так в обороні правительства та експедиції, як і проти китайської політики Німеччини виступало майже рівне число бесідників і обі сторони вивели — треба се признати, дуже важкі аргументи в користь свого становища. Пос. Газе (народ.-ліберал) висказав подяку цїсареві, що великосвітлову політику влучив до своєї програми. На увагу Газого, що видалені з Трансвалю Німці не мали досточної опіки зі сторони свого правительств, лідовів секретар стану Ріхтгофен, що правительство мусіло признати всякі зарядженя, оправдані міжнародним правом, с. зн. о скільки Англія видалювала з театру війни чужинців, які своїм поведенем дали причину до сего. Однак де лише діло було інакше, німецке правительство завсїгди виступало енергічно і жадало винагороди шкоди. Пос. Бебель звертає увагу на се, що «листів Гунів», в яких находили ся найбільші обиди армії, не заквестіоновало ані міністерство війни, ані державна прокуратория. Се, що там описано, є на жаль правдою. Бесідник жадає від міністра війни виразної відповіді, чи від найвишого начальства жовїрні одержали розказ: «Пардону не давати, полонників не

¹⁾ Там же. стр. 222—3.

брати!» І відповід канцлерови Більову заявляє бесідник, що цїсар не промовляє ніколи як воляк, чи як дипломат, але завсїгди як цїсар і хоче, щоби в кожній хвилі его признавано таким. Тому бесідник відпирає толкованє канцлера, що цїсар сказав повисші слова як воляк, не як цїсар. Гр. Більов заперечує висказ Бебеля, немов то ціла політика Німеччини є твердою, жестокою і ворожою та покликує ся в сїм згляді на лист китайского посла, який висказує признає для німецкої політики зглядом Китаю. Що дотичить бесіди цїсаря в Вільгельмсгафен, то тоді був кожний переконаним, що всі чужинці в Пекіні вимордовані, а промова в Бремергафен збула ся безпосередно після звістки про замордованє гр. Кетелєра. Бесідник просто не порозумів би того, колиб в такій хвилі така вістка не порушила-б була крови цїсаря до скорішого хвильованя. (Оплетки). Що-до німецкого жовїра то закиди Бебля дотичать лиш поодиноких одиниць і не можна їх генералїзувати. Звісно, що карність і почуте людяности в німецкїй армії не уступає в нічїм перед всіма иньшими арміями. — Після короткого, остаточного вясненя міністра війни і застереженя Бебля, що не мав наміру понизити німецку армію, переказано правительственне предложєне ухваленя квоти доконаних видатків на китайську експедицію, бюджетовій комісії.

НОВИНИ.

— Календар. В неділю: гр.-кат. Йоана патр.; рим.-кат. Катерини. — В понеділок гр.-кат. Йоана Золотоустого; рим.-кат. Конрада. — В второк: гр.-кат. Филипа (пущєнє); рим.-кат. Вергілія.

— Нові надзвичайні загальні збори Українсько-руської видавничої Спільки відбудуть ся 8. грудня, в суботу, о год. 4½ пополудни в читальні Наук. Товариства ім. Шевченка. На дневнім порядку: 1) Зміна статута, 2) вибір дирекції і контрольної комісії, 3) знесеня членів.

— «Научний Кружок» товариства «Академічна Громада» уконституував ся на сей рік в слїдуючий спосіб: Головою Кружка вибрано тов. Теофіля Мелєня, а писаром тов. Йосифа Чайківського. «Научний Кружок» ділить ся так само як минулого року на 5 секцій: літературну, історичну, суспільну, природничу і філософичну. В літературній секції вибраний головою тов. Брик, а писаром тов. Кузеля, — в історичній головою тов. Барвінський, писаром тов. Чайківський, — в суспільній головою тов. Старосольський, писаром тов. Яримович, — в природничій головою тов. Бурачипський, писаром тов. Примак, — а в філософичній головою тов. Мелєнь, писаром тов. Пашкевич. — За заряд «Научного Кружка»: Теофіль Мелєнь, голова, Йосиф Чайківський, писар.

— Загальні збори «Рускої Бесіди» в Тернополи відбудуть ся в комнатах товариства в суботу дня 8. грудня с. р. о 2. годині пополудни. Порядок дневний: 1) отворєнє зборів головою; 2) справозданє з діяльности виділу; 3) справозданє касєра; 4) справозданє бібліотекаря; 5) вибір нового виділу; 6) знесеня і інтерпелляції.

— Нова енциклїка св. Отця. З Риму доносять, що св. Отець з кінець сего року оголосить нову енциклїку «про християнську демокрацію». Енциклїка буде складати ся з двох частей. В першій часті пояснить св. Отець, якою не повинна бути християнська демокрація. Передовсім повинна она виключити стремління політичної демокрації. Християнська демокрація може приноровити ся до найріжнородніших форм правління, бо она уміє віддати приналежну честь і пошачованє всім істнующим формам правління. Св. Отець відкидає також всяке співділанє з революційним соціалїзмом і стає на основі енциклїки «De rebus novarum» так що до особистої свободи як і иньших засад, які становлять основу суспільної організації.

В другій часті енциклїки св. Отець поясняє, якою повинна бути християнська демокрація. Она мусить основувати ся на сполучї католицких сторонництв з людом, як також мусить енергічно працювати над піднесенем матеріяльного і етичного добра простолодины. Нова енциклїка буде доповненем енциклїки «De rebus novarum».

— Аванс в красвїй обороні. Між иньними іменовано в красвїй обороні Русинів: капітаном II кл. Миколу Мариновича, 19. п. кр. об. (Львів) і підпоручником Теодора Іванишина, 35. п. кр. об. (Коломия).

— Археологічні відкритя. В Іваню над Дністром селяне викопали давїйше майже цілий кістяк мамута. Один зуб переслали до кабінету гімназії в Коломії, а прочі кости віддано до перехованя п. Соколовському з Іваня. Крім того найдено перед кількома літами кремінну соки-

ру, яку також даровано коломийській гімназії. Недавно знова при копаню фундаментів під церков, найдено багато старинних грошей і золотих перстенів. — Годилю би ся вислати ті речі до музею Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові.

— **Ліцитація живецької фабрики сукна.** Та сама доля, що стрітила вже неодноразово підприємство для піднесення краєвого промислу в Галичині, обняла в свої рамена живецьку фабрику сукна, одну з найбільших в Галичині. Дня 20. грудня с. р. відбуде ся її ліцитація. Виклична ціна виносить 88.810 корон, а вартість фабрики оцінена на 133.208 корон.

— **Баланучий цісар.** Цісар Вільгельм промовляв позавчера до війська при складанню присяги рекрутами маринарки в Келью.

— **Зріст народів.** Знаменитий німецький учений П. Бельох, оголошує свої історично-статистичні дослідження щодо зросту населення в Європі в протязі останніх 300 літ. З дат Бельоха виходить, що перед 300 літами було 20 мільонів Німців, 17 мільонів Французів, 13 мільонів Італійців, 10 мільонів Іспанців і Португійців разом, 5 мільонів Англіяців, 3 мільони Поляків, 2 мільони Чехів і 2 мільони Скандинавців. Що-до других народностей п. Бельох не подає чисел, а і ті, розуміє ся, можна брати лише в приближенню. Однак цікаво, до яких чисел зросли тепер поодинокі народи. Отже німецький учений подає, що число Німців виносить нині 76 мільонів, (20% зросту), Французів 39 мільонів (130% зросту), Італійців 33 мільонів (150% зросту), Іспанців 21 мільонів (140% зросту), Англічан 39 мільонів (680% зросту), Поляків 16 мільонів (430% зросту), Скандинавців 10 мільонів (400% зросту) і Чехів 8 мільонів (300% зросту). Після сего виказу найбільшу плідність проявили Англічани (680%), а зараз за ними Поляки (430%) — що вельми утішило польські дневники, які доносять про публікацію п. Бельоха.

— **Дрібні вісті.** Директор почт, п. Сеферович, повернувся до Львова і обняв урядоване. — В Збаражши ширить ся шкарлатина. — Вінчане п. Остапа Данилевича, окінченого богослова, з панною Оленою Куницькою відбуде ся дня 25. падолиста в Романові (зеліз. і телеграф. станція Старе Село).

Телеграми.

Прага, 24. падолиста. «N. Listy» обговорюють угруповане сторонництв в будучім парламенті ось як: Католицка людова партія, яка тепер беззглядно жадає державного німецького язика, — для нас вже не існує. Ми бажали-б натомість злуки славянських елементів: Поляків, Чехів і пол. Славян, які хоч би навіть не утворили офіційної більшости, то могли-б бути нею о стілько, що нічо не могло би стати ся против їх волі.

Марсилья, 24. падолиста. Президент Крігер виїхав вчора перед полуднем до Парижа. У відповідь на его телеграму до президента республіки, казав Любе префектови Гріманельому повитати в своїм імені Крігера і висказати ему подяку.

Париж, 24. падолиста. Голяндска королева висказала телеграфічно Крігерови свою радість, що єї пароход «Гельдерланд» перевіз президента до Європи в добрім здоровлю.

Брукселя, 24. падолиста. Запевнюють тут, що Крігер вишле з Гаги відозву до всіх держав з жаданем інтервенції. Колиб відозва не викликала успіху, оголосить Крігер документи, які в високій степені компромітують Англію.

Лівадія, 24. падолиста. Бюлетин про здоро-

ве царя, виданий вчора о год. 11. перед полуднем, звучить: Цар перевів онодішний день спокійно і спав майже годину. О год. 9. вечером горячка виносила 39.3, пульс 82. Загальний стан вдоволяющий. Вночі цар спав дуже добре. Вчора рано о год. 9. температура 38.5, пульс 75.

Берлин, 24. падолиста. Гр. Вальдерзе телеграфує з Пекіна: Колумна Йорка прибула 17. с. м. до Хсуенгва, на 25. кілометрів на полудневий схід від Кольгав. Тамозна китайска залога зложила оруже.

Берлин, 24. падолиста. Гр. Вальдерзе доносить з Пекіна, що відділ майора Меленфельса розігнав дня 20. с. м. кілька сильних, боксерських ватаг в Акюнчванг, положив трупом 50 Боксерів і забрав 8 гармат. Швадрон колумни Йорка напав на задню сторожу китайської армії, яка цофає ся до Гваян. 30 Китайців упало, а решта пішла в розсіпку, лишивши на поли битви кілька возів з грішми, амуніцією і ріжними знарядями.

Вешингтон, 24. падолиста. Секретар стану Гаг звернув ся до держав з однозвучною нотою, в якій поясняє цілі, до яких стремить правительство Сполучених Держав в китайській справі і способи, як можна досягнути спільності сих цілій для всіх держав.

Льондон, 24. падолиста. Вечірні дневники оголошують депешу з Мільдебурга з описом борби коло Бальморалу і Вільгерівер, де полягло 180 Боєрів.

— РІК ЗАСНОВАННЯ 1892. —

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНѢСТЕРЪ“

перше і одинокє руске Товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним Впреосв. Митрол. і Преосв. Еп. **Ординариатам** всіх трех епархій, обезпечає будинки, урядженє домашнє, скот, господарскі зв'язди, збіжє в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках **против шкід огневих.**

Стан фондів гваранційних з днем 31-го грудня 1899 виносить:

Фонд резервовий	245.814 кор. 52 сот.	} 486.145 кор. 92 сот.
Резерва премій	148.480 „ — „	
„ спеціальна	1.684 „ 80 „	
Фонд основний	72.000 „ — „	
„ емеритальний	18.166 „ 60 „	

Тарифи «Днѣстра» дуже умірковані, уєлія обезпечень користні, а шкоди ліквідують ся безпроболчно. До кінця 1899 року виносили виплачені **шкоди 1,669.565 кор. 38 сот.** Поліси «Днѣстра» приймає **Банк красвий і Каси ощадности** у Львові, Коломиї, Самборі, Долині, Святині, Городенці, Теробовлі і Заліщиках при позичках гіпотечних.

На жите можна обезпечитись **через «Днѣстеръ» в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові,** котре дає найкористнійші услівя, представляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає поліси і квіти в рускїм язичі. **Зголошенє о уділенє агенцій в окрестностях, де нема близько агентів «Днѣстра», приймає ся.** «Днѣстеръ» виплатив агентам по конець 1899 р. провізії **216.714 корон.**

Львів, ринок ч. 10. (дім «Просьвіти».)

К. СОЛИК

передше **М О З І Н Ъ С К І Й**

у Львові ул. Собіського ч. 7.

поручає всілякі роди **ФУТЕР.**

Футра до подорожи, мужескі і жіночі нагортки найновійших фасонів, Ротонди, Сака, Дольманики, Катанки, Колвіри, Боа, Зарукавки, Шапочки дамскі, Шапки мужескі, Шкіри всякого рода, поодинокє і гуртом як також, **Верхи** готові до мужеских і жіночих футер.

Матерії найновійші на верхи в найбільшій виборі.

Рівнож приймає на літо футра до переховку.

Ціни умірковані і низькі.

Видає і відповідає за редакцію Стефан Кульчицкий.

Товариство взаїмного кредиту „ДНѢСТЕРЪ“

стоваришенє з обмеженою порукою, Львів, ринок ч. 10

(дім «Просьвіти».)

уділяє позички за оплатою $5\frac{1}{2}\%$ і 1% додатку на кошта адміністраційні, властителям ґрунтів і господарств до 500 корон за порукою двох відповідних ручителів або за інтабуляцією, над 500 корон тільки за інтабуляцією на першій місци, до сплати в ратах на 3 до 10 літ. Сьвященники, не посідаючі реальностей, мусять крім поруки двох ручителів предложити єще полісу житєву; обезпечитись можна через «Днѣстеръ» в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові після всяких можливих комбінацій.

Згаданє Товариство приймає вкладки до опроцентованя від членів і третих осіб по 4% .

— Уділ членський виносить 50 кор., вписове 2 кор. —

Членом бути і позичку дістати може тільки член обезпечений в «Днѣстеръ».

Інформації уділяє Дирекция листовно або агенти Товариства взаїмних обезпечень «Днѣстеръ».

Артистичне заведење ритовниче малярства шильдів. відливаня, таблиць, виріб печаток кавчукових і великий вибір кавчукових друкарень

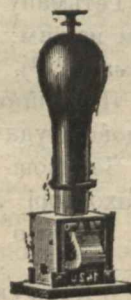
Генрик Шапіра

Львів, ул. Коперника ч. 3 (побіч аптеки Вл. Миколжша).

Виконує дуже красно всілякі роботи, а іменно: печатки кавчукові і металеві для громад і урядів парохіяльних. Шильди мальовані на шклі, дереві, блясі та полотні. Всілякі лякерования, позолочуваня хрестів. Таблиці і шильди лянї з ріжних металів, таблиці нагробні і назви улиць, числа на доми.

Гравури на металю та дорогих камінях, печатки, штанци, відзнаки, букви, монограми, герби і гузики до упряжи та ліберії. **Марки** печаткові, бляшки шпунт. для броварів. **Нумератори** і стемплі на датум. Обцяги до пльомб, шабльони. Краска до печаток та хемічна краска до білизни.

Цінники даром і франко.

З друкарні В. А. Шийковского.